

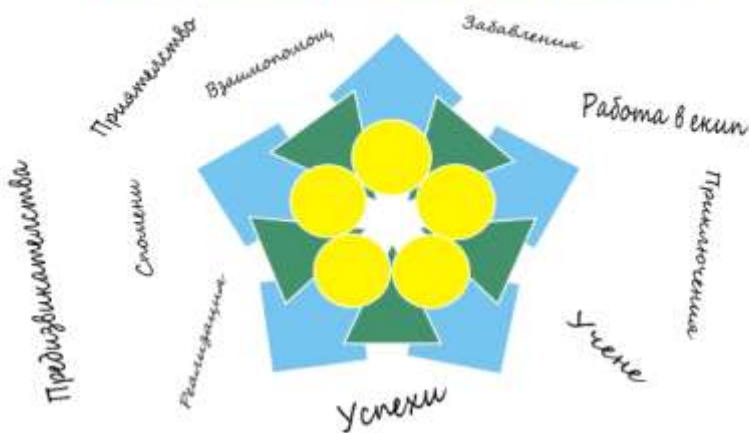
Наръчник

Добре дошли в училищната общност

Проект "Добре дошли в училищната общност" се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2025 от сдружение "Професионален форум за образованието" в партньорство със ОКИ „Средец“, ПГВТ „А.С.Попов“ и 23 СУ „Ф.Жолио-Кюри“

Добре дошли в училищната общност

Наръчникът „Добре дошли в училищната общност“ представя резултатите и материалите, разработени по едноименния проект, реализиран от сдружение „Професионален форум за образованието“ в партньорство с ПГВТ „А. С. Попов“, 23 СУ „Ф. Жолио-Кюри“ и ОКИ „Средец“, с финансовата подкрепа на Програма „Европа“ на Столична община.

Основната цел на проекта беше да се създадат и изпробват модели на тренинги за ученици в преходни периоди – при преминаване в нов етап на образованието (1., 5. и 8. клас). Тези периоди често са свързани с предизвикателства – промяна на средата, нови учители, нови изисквания и отношения. Екипът на проекта търси начини училището да посреща своите ученици с разбиране, внимание и подкрепа – така, че всеки да се чувства *добре дошъл* в новата общност.

В наръчника са включени примерни сценарии за провеждане на въвеждащи тренинги с ученици от 8 и 5 клас, придружени с всички необходими материали за отпечатване и използване в училищна среда, както и насоки за провеждане на въвеждащи и адаптационни занимания с първокласници. Надяваме се те да послужат като вдъхновение и практическа опора за учители, психолози и педагогически съветници, които искат да изградят по-свързани, уверени и подкрепящи се класове.

ВЪВЕЖДАЩ ТРЕНИНГ
(ТРЕНИНГ ЗА УЧИЛИЩНА АДАПТАЦИЯ)
ЗА 8 КЛАС

Проведен в ПГВТ „А.С.Попов” (гр. София)
 Септември 2025

Схема на въвеждащия тренинг

	Първи ден 15.09.2025 Място: в училище	Втори ден 16.09.2025 Място: в училище	Трети ден 17.09.2025 Място: Западен парк или в училище
Първа сесия	Размразяване ~ 60-80 минути <i>Начало: след тържеството (около 11 ч.)</i>	Да опознаем нашето училище ~ 60-80 минути <i>Начало: след учебните часове (около 13 ч.)</i>	Игри за доверие ~ 60 минути <i>Начало: 10 часа</i>
Втора сесия	X	Правила и Договор ~ 60-80 минути	Казуси Групов пъзел ~ 60 минути
Трета сесия	X	X	Пикник – Споделена трапеза

Въвеждащият тренинг с учениците от 8 клас в Професионална гимназия за високи технологии „А.С.Попов” (гр.София) се проведе едновременно с 6 паралелки 8 клас (около 160 ученици) в три последователни дни: 15, 16 и 17 септември 2025 г. На 15.09 тренингът започна непосредствено след официалното откриване на учебната година. На 16.09 тренингът се реализира след редовните учебни часове, което значително намали неговата ефективност. За 17.09 – Деня на София, директорът на ПГВТ „А.С.Попов” г-жа М.Янакиева въз основа на дадената от кмета на София възможност обяви деня за неучебен, благодарение на което тренингът протече в сутрешните часове, без учениците да са ангажирани с други дейности, и това се отрази положително на ефективността на заниманията. При планирането с менторския екип обсъждахме възможността третият ден да се проведе в разположения наблизо Западен парк, но поради неблагоприятната прогноза за времето заниманията останаха в училищната сграда, и по обща оценка на екипа, това беше най-резултатния ден.

Менторският екип включваше 6 педагози и 20 ученици от 10-11 клас, като с всяка паралелка 8 клас работеше екип от 1 педагог и поне 2 ученици-ментори. Форматът се доказва като работещ и успешен. Педагозите-ментори не бяха от състава на класните ръководители на 8 клас – това решение има както предимства, така и недостатъци, но за нас определяща беше мотивацията на педагозите, а не формалната им позиция.

Всички участници в тренинга го оцениха като изключително полезно и приятно преживяване, и изразиха желание да го повторят в началото на следващата учебна година.

ПЪРВИ ДЕН, ПЪРВА СЕСИЯ: РАЗМРАЗЯВАНЕ

- (~10-15 мин.) *Въведение от Водещите – ученици и педагози.*
  - Поздрав към новите ученици.
  - Кратко обяснение за въвеждащия тренинг и проекта по програма „Европа”. Информация за това, че ще се правят снимки.
  - Самопредставяне на водещите - име и фамилия, роля в училището, желателно обръщение.

- (~20-25 мин.) *Запознаване..*
  - **Игра с малка топка.** Участниците си подават малка топка. Всеки, който получава топката, **казва името си и 1 нещо за себе си**, и подава топката на друг човек. Започва някой от водещите, като задава формата: **„Аз съм (име) и съм/обичам да ... (...)**. Играта продължава, докато топката не мине през всички участници. Правилото е, да се подава винаги на нов участник, който до момента не е бил включен в играта. Ако някой подаде грешно, Водещ моли да се предаде топката на друг човек.
  - След като топката мине през всички, един от Водещите взема топката и обяснява новите условия: този, у когото се намира топката, трябва да отговори на въпроса: **„Какво очаквам от новото училище?”**, и да подаде топката на друг участник по свой избор, като назовава избрания събеседник по име и на “ти”. След като участникът отговори, задаващият въпроса му благодари. Упражнението се изпълнява, докато топката не премине през всеки един от участниците (включително през Водещите).

- Обобщение от Водещ за очакванията

• (~20-25 мин.) **Какво обичам, какво не обичам.**

- Всички участници получават по един лист А5 с таблица „Какво обичам, какво не обичам” (празната таблица ще намерите в Приложенията). Попълнената таблица изглежда така:

С В Е Т Л А	
+	-
ЖЪЛТО	КАФЯВО
ЕСЕН	ЗИМА
КОТКА	ХЛЕБАРКА
СИРЕНЕ	ФРИКАСЕ
ИСКРЕНОСТ	ЛИЦЕМЕРИЕ
ДА ТАНЦУВАМ	ДА МИЯ
	ЧИНИИТЕ

- След като всички попълнят листчетата си, ги закачат на баджовете си
- **Споделяне.** След като всички си закачат «анкетите», по реда на кръга всеки прочита какво е написал. След всяко прочитане Водещ казва: **Нека всички които имат повече от 3 съвпадения с ... (име), да станат – всички, които отговарят на условието стават. – Благодаря! Седнете!** – и така до края на кръга.
- **Обобщение от Водещ:** от това упражнение научихме, че имаме много общи предпочитания и интереси.

• (~5-10 мин.) **Заклучение.**

- Водещите анонсират накратко програмата на тренинга в следващите 2 дни, без да издават подробности: **В следващите 2 дни ни предстоят още срещи с Вас, в**

които ще продължим запознаването помежду си и с училището.

- Водещите разясняват как се попълва **Чек-листа на настроението**, и го пускат за попълване от групата (ще намерите Чек-листа в Приложенията)
- Водещите раздават на участниците **подаръци** – бонбони, и листове със задачи за „**Домашно наобратно**” - **Ошамод** (*Автор на думата Ошамод е Марио Величков, основател на школа по математика „Акитаметам”*):

Ошамод:

1. Разкажете на родителите си за днешния ден и новия си клас
2. Помислете, какво да предложите да се включи в Правилата на класа
4. Не забравяйте вкъщи доброто настроение ☺

ВТОРИ ДЕН, ПЪРВА СЕСИЯ

Да опознаем нашето училище

~ 60-80 минути

ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

• *Преди започване на занятието: стаята се подрежда със столове в кръг; ако има възможност – с музикален фон, джаз от Youtube*

• **Въведение от Водещ:** днес ще продължим нашия тренинг, като темата на днешната среща ще разберете след малко. Ще поработим около 1- 1,5 часа.

- (~5-6 мин.) **Айс-брейкър: Стани, ако....** Всички участници сядат в кръг. Водещите казват поредица от кратки твърдения, започващи с „*Стани, ако...*“. Тези, за които твърдението е вярно, стават за миг, оглеждат се (виждат кои са като тях) и сядат отново.

Твърдения:

- „Стани, ако имаш брат или сестра.“
- „Стани, ако обичаш сладолед.“
- „Стани, ако някога си пътувал извън България.“
- „Стани, ако имаш домашен любимец.“
- „Стани, ако обичаш да футбола“
- „Стани, ако обичаш да спиш до късно.“
- „Стани, ако очакваш днес хубави и интересни неща“

(Хубаво ще е на последния въпрос да станат всички ☺)

• (~15-20 мин.) **Екипни задачи.** Водец: Днес ни предстои да опознаем по-добре нашето училище и да се срещнем с нови хора. За целта ще се разделим на няколко екипа, всеки от които ще има своя задача.

Водещите разделят групата на 5 екипа и им раздават задачите, напечатани на отделни листове. За представянето на изпълнената задача екипите могат да подготвят постер, или да прожектират направени от тях снимки и селектирани материали от интернет, ако в стаята има условия за това. Екипите имат 10 минути за проучване и още 5 минути за подготовка на представянето. Екипите, чиито задачи са извън стаята, се придружават от Водец.

Задачи:

• **Екип 1: Извънкласни дейности**

Разгледайте информацията на таблата в коридорите и файетата на училището и съберете данни за извънкласните дейности – клубове, спортни отбори, проекти. Подгответе кратко представяне: Какви възможности за извънкласни дейности предлага

училището и кое ви се струва най-интересно? *(Задачата се изпълнява извън класната стая)*

- **Екип 2: Патронът на училището – А.С. Попов**

Проучете кой е патронът на училището – А.С. Попов. Кои са неговите най-големи постижения, защо е избран именно той? Какви интересни факти можете да разкажете за него? Подгответе кратко представяне, в което да разкажете какво е значението му за науката и за нашето училище. *(Задачата се изпълнява в стаята, чрез проучване в интернет)*

- **Екип 3: Възможности за реализация**

Проучете какви възможности за бъдеща реализация предлага професията, която ще учите в това училище. Какви интересни и важни неща могат да правят хората с такава подготовка? Представете информацията, така че да вдъхновите съучениците си за бъдещето. *(Задачата се изпълнява в стаята, чрез проучване в интернет)*

- **Екип 4: Училищни пространства**

Разгледайте двора на училището и нарисуйте схема, като отбележите различните спортни съоръжения и други кътове. Подгответе кратко представяне на възможностите за спорт и предложения за спортни и други активности, които бихте искали да се организират в двора, както и за подобрения на спортната база. *(Задачата се изпълнява извън класната стая, на двора)*

- **Екип 5: Интервюта с Водещите**

Подгответе 5 кратки въпроси към двама от Водещите на тренинга – учител и ученик, чрез които да научите повече неща за училището, учителите, учениците, и всякакви други неща, които ви вълнуват във връзка с новата ви

среда. Задайте им въпросите и изслушайте отговорите. Представете пред целия клас накратко проведените интервюта. (*Задачата се изпълнява в стаята*)

- (~25-30 мин.) **Презентация на Екипните задачи.**

- Всички екипи се събират отново в класната стая и имат 5 минути, за да подготвят своите презентации.
- Всеки екип представя в рамките на 10 минути пред цялата група резултатите от своето проучване. Другите ученици и Водещите могат да задават въпроси.

- (~5 мин.) **Посланието на нашия клас.** Водещите казват, че сесията ще завърши с групова снимка с послание към училището и училищната общност. С кратка мозъчна атака се формулира едно изречение, се изписва на постера с логото на училището, и групата се снима с него.

Примери за послания:

- ПГВТ „А.С.Попов” е нашето място за знания, приятелства и нови възможности
- Здравей, училище! Готови сме за нови приятелства, знания и приключения!

Така направената групова снимка може да се сподели веднага в социалните мрежи, а впоследствие ще бъде разпечатана и закачена на табло, отразяващо тренинга.

Почивка 10 минути

ВТОРИ ДЕН, ВТОРА СЕСИЯ

Правила и Договор

~ 60 минути

ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

- (~ 10-15 мин.) *Въведение.*

Водещ: След като прекарахме заедно няколко часа, кажете ми: какви сме всички ние, събраните в тази стая? Защо сме заедно?

Изслушва отговори и записва на дъската: клас, група, екип и др. Вероятно ще има и отговори, които не са в тази насока, те се записват също.

Искам да ви предложа да помислите върху следното. От днес, докато завършите училище, вие ще прекарате заедно около 1000 дни, повече от 6000 учебни часа. Ще правите заедно много неща: ще учите, ще се забавлявате, ще правите грешки, ще преодолявате трудности.

За да вървите по-леко по дългия път, който ви предстои, много ще ви помогнат добрите взаимоотношения в групата. Ако станете екип, отбор със свои правила и стил, този отбор ще бъде ваша опора и подкрепа.

Изграждането на екип не става за 1-2 дни, но ние вече направихме първите стъпки към това. Сега ви предлагам да направим още една крачка в тази посока. Нека всеки да каже, какво ще ни бъде необходимо, за да станем истински отбор.

- (~ 20-25 мин.) *Екипни правила.* Учениците предлагат, по реда на кръга или в свободен ред, различни принципи, правила, изисквания, които според тях са важни, за да станат истински екип – например, „Да се изслушваме”, „Да си помагаме”, „Честност”, „Добронамереност” и т.н. Всички предложения се

записват на постер – записва ги някой от Водещите, или самите ученици излизат и ги записват. (За постера е важно да се остави място отгоре за заглавието и отдолу за подписи, и предложенията да се структурират като номериран списък, тъй като той после ще се превърне в Договор.). В процеса на записване предложенията се обсъждат, конкретизират, уточняват.

След като бъдат записани всички предложения, Водещ прави преглед и обобщение на написаното, и пита, има ли възражения срещу нещо от написаните правила, или някакво съществено допълнение. Ако има възражения срещу конкретни точки, те се обсъждат, докато не се стигне да консенсус (може някоя от точките да се премахне или преформулира в резултат на обсъждането). Когато цялата група стигне до консенсус по изведените правила, Водещият написва най-отгоре: „Договор на.... клас” и предлага на всички участници да го подпишат. Ако някой не е съгласен с нещо, може да напише особено мнение, особена клауза.

След като всички се подпишат, Водещите благодарят на участниците и им предлагат да снимат договора и да запазят снимката в телефоните си.

Занятието завършва с аплодисменти.

Ако занятието е в класната стая на класа, Договорът остава на стената/дъската. Ако не е в класната стая, добре е учениците да го вземат и да го поставят в класната си стая или в кабинета на класния ръководител.

В края на занятието се договаря часът и мястото на срещата в парка на следващия ден (най-добре е да се сподели локация през телефоните). Ако срещата е в училище, се договаря само часът.

Край на сесията и на деня

ТРЕТИ ДЕН, ПЪРВА СЕСИЯ

ИГРИ ЗА ДОВЕРИЕ

~ 60-80 минути

Занятието се провежда в Западен парк или в училищната сграда

ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

- (~ 15-20 мин.) *Начало и айс-брейкинг.*
- Участниците се събират в уречения час на уреченото място в парка/училището, с толеранс 10 минути. При идването всеки получава от Водещите картонче с написана дума и инструкцията да помисли как да я представи с пантомима.
- Когато всички са се събрали, Водещ съобщава, че ще започнем с една игра. Всеки има картонче с написана на него дума. Тази дума образува двойка с друга дума - антоним, т.е. дума с противоположно значение, която е у някой друг. Ще започнем представяне на думите с пантомима. Задачата ни е да познаем коя е думата, и да се намери нейната „двойка“. Участниците, които имат „двойка“ думи, образуват двойка за следващата игра.

Двойки думи:

- Ден – Нощ
- Лято – Зима
- Начало – Край
- Победа – Загуба
- Радост – Тъга
- Приятел – Враг
- Сила – Слабост
- Истина – Лъжа
- Светлина – Мрак

ВАЖНО!

Думите общо са 28, а участниците вероятно ще са по-малко, затова при раздаването на думите трябва да се следи, да не се дадат думи без „двойка“. Ако участниците са нечетен брой, един от Водещите трябва да се включи в играта.

- Добро – Зло
- Щастие – Нещастие
- Вход – Изход
- Богатство – Бедност
- Успех – Провал

(В Приложенията ще намерите думите, изписани с големи букви и подготвени за изрзване)

- (~ 10-15 мин.) **“Слепци”**.
  - Оформилите се двойки трябва да изпълнят следващото упражнение. Единият участник ще бъде “слепец”, а другият - “водач”. Слепецът казва на водача, къде иска да бъде заведен - на кино, в магазина и т.н., след което си затваря очите, а водачът го развежда, като го държи за ръката, и му разказва, откъде минават.
  - След 3-4 минути двамата си сменят ролите.
  - След изпълнението на упражнението двамата си благодарят.
- (~ 5 мин.) **Дискусия:**
  - Каква беше темата на играта? – *Доверие, Контрол, Водещ и воден*
  - Нужно ли е доверие в класа и защо? Какви са отношенията между учениците в един клас, ако няма доверие?
  - Възможно ли е доверие между ученици и учители? В какво би се изразило?

(~ 10 мин.) **“Змия”**. Всички участници се подреждат в една „змия, като всеки се хваща за раменете на стоящия пред него. По сигнал на Водещ всички, без първия човек, си затварят очите. Първият човек води змията, като може да завива, да сменя темпото, да спира, да подскача и т.н.,

а другите трябва да де опитват да го следват и да повтарят движенията му. По сигнал на Водещ „смяна!” първият човек се пуска и отива най-отзад, вторият си отваря очите и продължава воденето. Могат да се сменят 5-6 човека в играта.

(~ 10 мин.) **“Кръг на безопасността”**. 5 участници застават в кръг и се хващат за ръце, а 1 участник влиза в кръга. Участникът в кръга започва да се движи произволно, а кръгът около него трябва да се движи с него, не допускайки докосване, и без да се разкъсва. По сигнал на Водещ „Десет!” други десет участници образуват втори кръг около първия, като се движат заедно с него и също спазват дистанция. По-нататък Водещите изпращат към кръга по двама участници, които трябва да се присъединят към един от двата кръга, като не се нарушава движението и дистанцията. В средата също могат да се добавят участници, до 3 човека. Играта завършва когато всички участници бъдат разпределени в един от кръговете и кръговете успеят да направят няколко „чисти” движения.

(~ 10 мин.) **“Оплитанка”**. Всички участници застават в кръг и се хващат за ръце. Един или двама участници излизат от кръга и се отдалечават на няколко крачки от групата. Участниците в кръга се „заплитат”, като могат да се завъртат, да минават под ръка, да прескачат ръце и т.н., но не трябва да се пускат. Когато са готови, извикват другите двама, които трябва да ги „разплетат”, също без да се налага да се пускат ръце. Играта може да се изиграе 4-5 пъти с различни „разплитащи”.

(~ 10 мин.) **„Река с крокодили”**. Водещите очертават с две въжета пространството на реката. Групата трябва да премине от единия бряг на другия, като стъпва само на

„Камъни“ – листове А4. Всеки участник получава по 1 „камък“. Когато „камък“ остане без човек върху него, той „потъва“ (Водещ го маха). Ако някой участник стъпи извън „камък“, Водещ взима един „камък“. Играта завършва, когато групата достигне другия „бряг“.

ТРЕТИ ДЕН, ВТОРА СЕСИЯ

ГРУПОВ ПЪЗЕЛ

~ 60 минути

Занятието се провежда в Западен парк или в училищната сграда

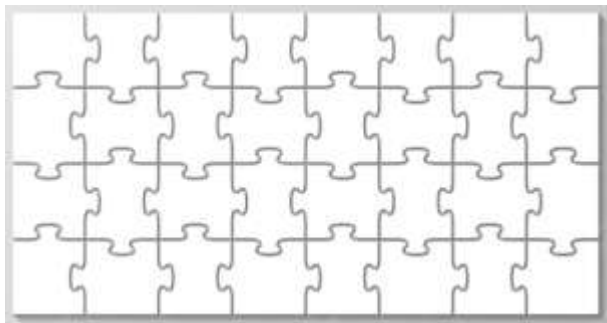
ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

- (~ 5-10 мин.) Водещите раздават на всеки участник по един лист размер около А5, изрязан във вид на елемент от пъзел.

Инструкция от Водещите: Всеки от вас получи по едно парче от голям пъзел. Това парче е символ на вашето място в класа – уникално и незаменимо. Вие имате за задача да го оформите, както намерите за добре.

- На лицевата страна: нарисувайте нещо, което ви представя, което казва „това съм аз“. Правилото е, да запълните максимално пространството на листа.
- На гърба: напишете своето име и изречението, довършено по ваш избор: „**Аз нося на класа...**“ (например: „добро настроение“, „идеи“, „усмивки“, „смелост“, „приятелство“).

Когато всички сте готови, ще сглобим пъзела и ще видим голямата картина – нашия клас. Така ще открием как всеки допринася със своето парче, за изграждането на едно цяло.

За това упражнение изработихме специален шаблон на пъзел от 30 парчета, като всяко парче се вписва във формат А5. В страниците с Приложенията ще намерите QR код, чрез който ще можете да свалите шаблона и да разпечатате пъзела.

Тъй кат парчетата са повече от участниците, вероятно няколко ще останат празни. След като се сглоби пъзелът и се види, че има празни парчета, може да се предложи на учениците кого да поканят да се включи в техния пъзел – учители, по-големи ученици и т.н. Ако засега нямат идея, парчетата могат да си останат празни, за бъдещи участници.

- (~ 5-10 мин.) Оформяне на парчетата от пъзела – всеки работи индивидуално върху своето парче.
- (~10-15 мин.) Сглобяване на пъзела. Шаблонът за пъзела е такъв, че част от парчетата са еднакви по форма, и могат да бъдат поставени на различни места. Сглобяването се извършва откъм лицевата страна на парчетата (с рисунките). След като парчетата бъдат подредени, те се фиксират от Водещите с тиксо. Всички разглеждат получената се композиция. След това сглобеният пъзел се обръща, за да се видят посланията. Възможна е

кратка спонтанна дискусия. Водещите съобщават на участниците, че с този пъзел след малко ще отидат на общата трапеза, където ще се срещнат с другите осмокласници, но преди това ще направят заключителен кръг.

- (~ 20-25 мин.) *Заключителна рефлексия.*

Участниците сядат в кръг заедно с Водещите.

Водещ: Нашият тренинг е към своя край. Благодарим на всички вас за това, което преживяхме заедно. В този заключителен кръг искам да помоля всеки от вас с едно изречение да сподели какво си взима от тези два дни, какво е научил, какво ще запомни.

Участниците по реда на кръга споделят своите впечатления. По преценка на Водещия, може да се подава някакъв предмет, но обикновено вече може и без това.

Водещ. Благодаря на всички за споделеното. С тези думи почти затваряме нашия кръг и нашия тренинг, предстои само една заключителна игра. Запазете хубавите преживявания от тези дни и ги носете със себе си през новата учебна година. Краят на тренинга всъщност е начало – на вашия път в новото училище, с нови приятели и нови предизвикателства. Ние, вашите ментори, винаги ще сме до вас, можете да разчитате на нашата подкрепа. А и ние ще разчитаме на вас, като на млади хора с мечти, амбиции и отговорност. Благодарим!

Край на сесията

ТРЕТИ ДЕН, ТРЕТА СЕСИЯ СПОДЕЛЕНА ТРАПЕЗА

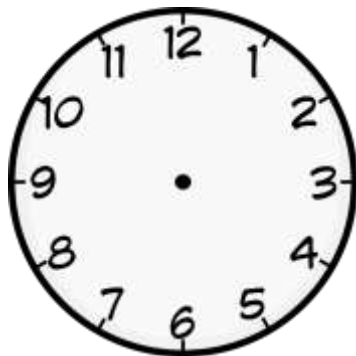
~ 60-80 минути

Занятието се провежда в Западен парк или в двора

ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

• (~ 20-25 мин.) Среци по часовник.

- Водещите раздават на всички участници един лист А4 с нарисован циферблат на часовник и отбелязани часовете: 2, 4, 6, 8.
- Всеки участник има за задача да си договори срещи за 2, 4, 6 и 8 часа с различни хора.
- Темите на всяка среща са написани на циферблата.
- Участниците се събират около трапезата и имат 5 минути, за да си договорят срещи. Водещите показват лист с написан час, и всички участници се разпределят по двойки, както са се договорили. Двойките имат по 5 минути, за да обменят мнения по темата. След това Водещите обявяват новия час.

Теми:

2 часа: Предишното ми училище

4 часа: Защо съм избрал да уча тук, с какво искам да се занимавам, какво да постигна

6 часа: Какъв човек съм – характер, интереси, силни и слаби страни

8 часа: Една интересна история с мое участие

По-нататък сесията протича в свободна и неформална форма, като се обявява крайният час, след който трябва да се прибере и разчисти всичко.

Край на тренинга

Приложения за разпечатване

Какво ОБИЧАМ:

Какво НЕ ОБИЧАМ

ЦВЯТ:

СЕЗОН:

ЖИВОТНО:

ХРАНА:

ЧОВЕШКО КАЧЕСТВО:

ДА ПРАВЯ:

Какво ОБИЧАМ:

Какво НЕ ОБИЧАМ

ЦВЯТ:

СЕЗОН:

ЖИВОТНО:

ХРАНА:

ЧОВЕШКО КАЧЕСТВО:

ДА ПРАВЯ:

Ошамод:

1. Разкажете на родителите си за днешния ден и новия си клас
2. Помислете, какво да предложите да се включи в Правилата на класа
3. Не забравяйте въпреки доброто настроение 😊

Ошамод:

1. Разкажете на родителите си за днешния ден и новия си клас
2. Помислете, какво да предложите да се включи в Правилата на класа
3. Не забравяйте въпреки доброто настроение 😊

Ошамод:

1. Разкажете на родителите си за днешния ден и новия си клас
2. Помислете, какво да предложите да се включи в Правилата на класа
3. Не забравяйте въпреки доброто настроение 😊

- **Екип 1: Извънкласни дейности**

Разгледайте информацията на таблата в коридорите и фойетата на училището и съберете данни за извънкласните дейности – клубове, спортни отбори, проекти. Подгответе кратко представяне: Какви възможности за извънкласни дейности предлага училището и кое ви се струва най-интересно? *(Задачата се изпълнява извън класната стая)*

- **Екип 2: Патронът на училището.**

Проучете кой е патронът на училището. Кой са неговите най-големи постижения, защо е избран именно той? Какви интересни факти можете да разкажете за него? Подгответе кратко представяне, в което да разкажете какво е значението му за науката и за нашето училище. *(Задачата се изпълнява в стаята, чрез проучване в интернет)*

- **Екип 3: Възможности за реализация**

Проучете какви възможности за бъдеща реализация предлага професията, която ще учите в това училище. Какви интересни и важни неща могат да правят хората с такава подготовка? Представете информацията, така че да вдъхновите съучениците си за бъдещето. *(Задачата се изпълнява в стаята, чрез проучване в интернет)*

- **Екип 4: Училищни пространства**

Разгледайте двора на училището и нарисуйте схема, като отбележите различните спортни съоръжения и други кътове. Подгответе кратко представяне на възможностите за спорт и предложения за спортни и други активности, които бихте искали да се организират в двора, както и за подобрения на спортната база. *(Задачата се изпълнява извън класната стая, на двора)*

- **Екип 5: Интервюта с Водещите**

Подгответе 5 кратки въпроси към двама от Водещите на тренинга – учител и ученик, чрез които да научите повече неща за училището, учителите, учениците, и всякакви други неща, които ви вълнуват във връзка с новата ви среда. Задайте им въпросите и изслушайте отговорите. Представете пред целия клас накратко проведените интервюта. *(Задачата се изпълнява в стаята)*

ЛЯТО

ЗИМА

НАЧАЛО

КРАЙ

ПОБЕДА

ЗАГУБА

РАДОСТ

ТЪГА

ПРИЯТЕЛ

ВРАГ

СИЛА

СЛАБОСТ

ИСТИНА

ЛЪЖА

СВЕТЛИНА

МРАК

ДОБРО

ЗЛО

ЩАСТИЕ

НЕЩАСТИЕ

ВХОД

ИЗХОД

БОГАТСТВО

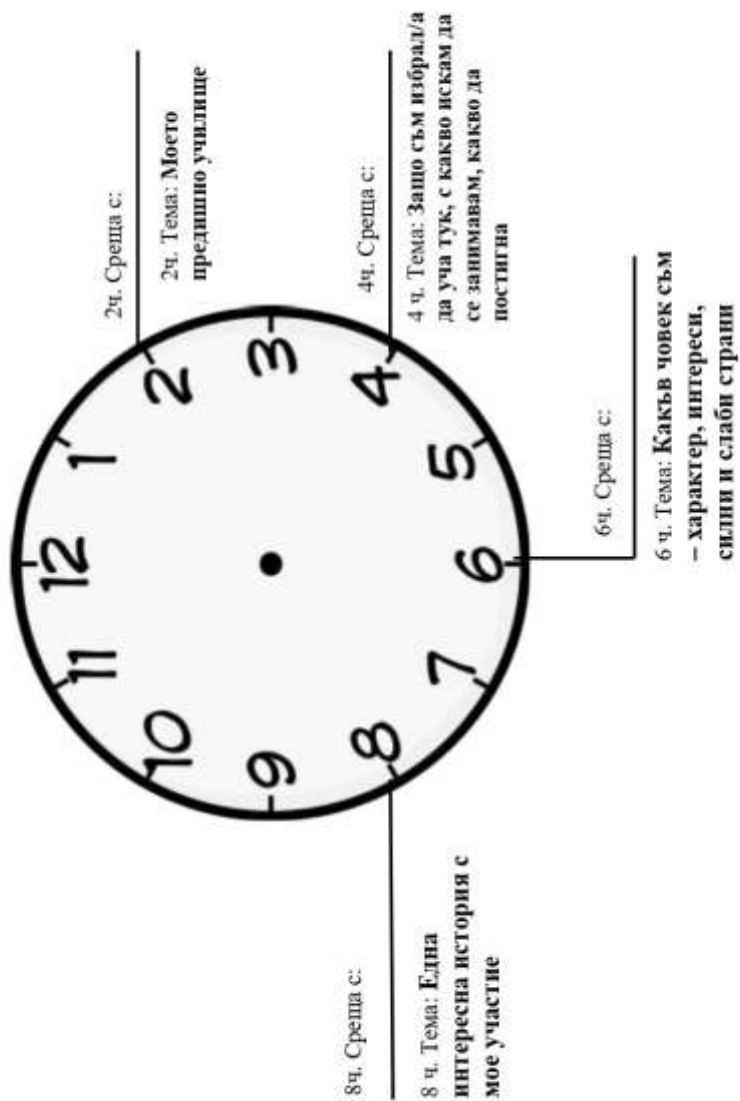
БЕДНОСТ

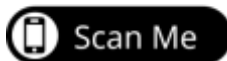
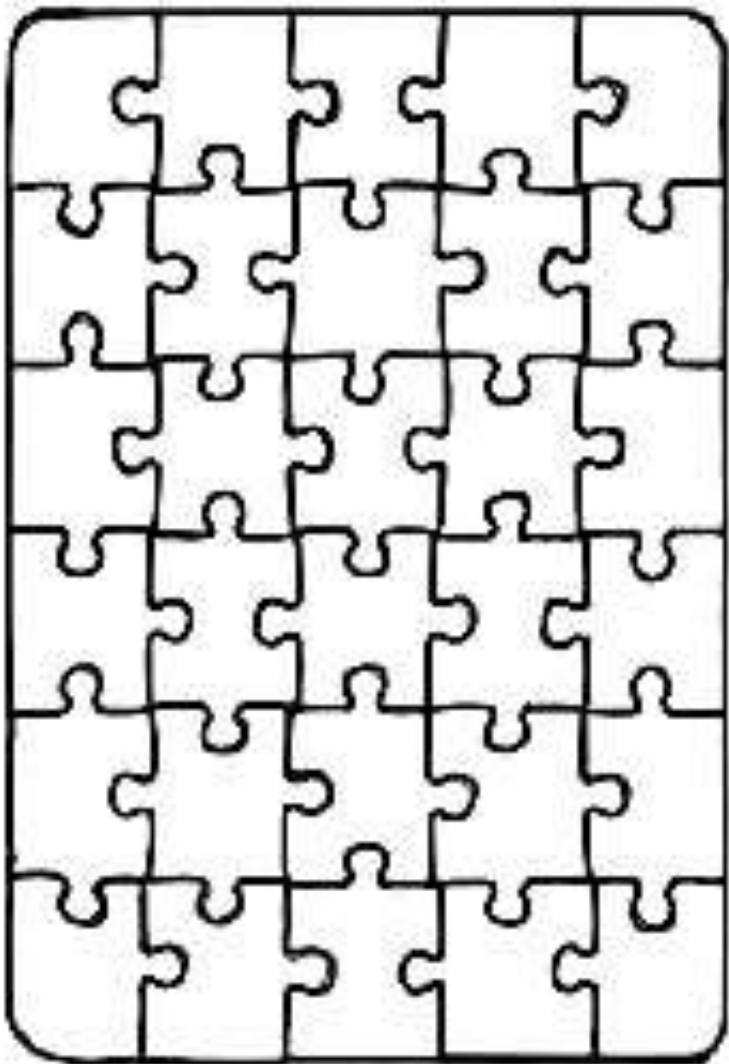
ТОПЛИНА

СТУД

ИЗГРЕВ

ЗАЛЕЗ

С този QR код можете да свалите от сайта на сдружение ПФО този пъзел за разпечатване в размер около А1, „нарязан на парчета”

Проект "Добре дошли в училищната общност" се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2025 от сдружение "Професионален форум за образованието" в партньорство със ОНИ „Средец“, ЛГВТ „А.С.Попов“ и ЗС СУ „Ф.Жулио-Марти“

КАК СЕ ЧУВСТВАМ ДНЕС? (Отбележи с X)

Ден:					
НАЧАЛО НА ТРЕНИНГА					

Проект "Добре дошли в училищната общност" се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2025 от сдружение "Професионален форум за образованието" в партньорство със ОНИ „Средец“, ПГВТ „А.С.Попов“ и ЗЗСУ „Ф.Жолио-Кюри“

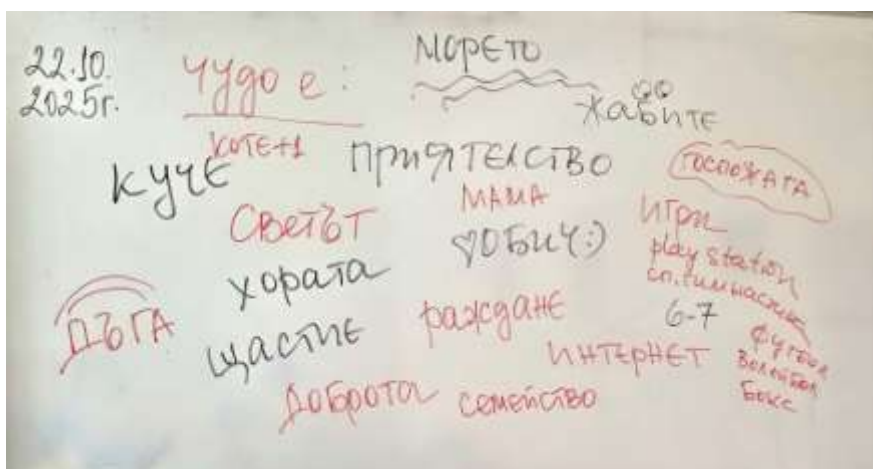
Професионална гимназия
по високи технологии
"Александър Степанович Попов"
А.С.Попов

КАК СЕ ЧУВСТВАМ ДНЕС? (Отбележи с X)

Ден:					
КРАЙ НА ТРЕНИНГА					

**Тренинг „Откриване на света”
с ученици от 5 клас
23 СУ „Ф. Жолио-Кюри”**

Тренинг с ученици от 5 клас

Тренингът „Откриване на света“ беше реализиран в рамките на проекта „Добре дошли в училищната общност“ с ученици от 5. клас в 23. СУ „Фр. Жолио-Кюри“ (София). В първоначалните работни срещи на екипа на проекта с класните ръководители на 5. клас заедно решихме тренингът да бъде фокусиран не към взаимоотношенията между децата, а към подхранване на мотивацията за учене чрез събуждане на любопитството и желанието за изследване на света, а работата в екип да бъде основният метод за провеждане на тренинга.

Заниманието се проведе на 22.10.2025 г. в рамките на два учебни часа, едновременно с трите паралелки пети клас. С всяка паралелка работеше екип, включващ класния ръководител, представители на екипа на проекта (външни експерти), други педагози от училището (учителката по изобразително изкуство, ресурсен учител, училище психолог), както и ученици-ментори от 9 и 10 клас. Основната цел на тренинга беше да подпомогне адаптацията на петокласниците към новата учебна среда, като насърчи любознателността и творчеството, общуването и сътрудничеството, а също така да срещне петокласниците с техните учители в малко по-различна роля, и с техни по-големи съученици.

Заниманието премина в три части – въвеждащи игри за опознаване и сплотяване, работа по екипи с т.нар. „кутии на чудесата“, съдържащи текстове и флашкарти за размисъл и дискусия, и финален етап с изработване на постери, които визуализират откритията и идеите на учениците. Атмосферата беше оживена и вдъхновяваща – децата проявиха интерес, въображение и готовност да споделят. Занятието продължи близо 90 минути, и децата бяха готови да работят още, увлечени от творческия процес, Общата оценка на екипа и участниците за заниманието е, че то протече с голям успех и остави силно положителен отпечатък у всички.

Сценарий за мотивационно занятие с ученици от 5-ти клас от 23 СУ „Ф.Жолио-Кюри”

ТЕМА: „ОТКРИВАНЕ НА СВЕТА”

Продължителност: 80 минути (2 учебни часа)

Участници: Занятието се провежда с всички ученици от една паралелка в 5-ти клас, които се разделят на 4 екипа. Необходими са поне 4 ментори: класният ръководител, учители от училището, ученици от гимназиалните класове, външни експерти, така че всеки екип да има поне 1 ментор.

ЦЕЛИ: Повишаване на интереса на учениците към знанието; пробуждане на любопитството и желанието за откривателство чрез преживяване на учудване, очарование, радост от докосването до основите на мирозданието и великите открития на човечеството; формиране на представа за безкрайността на познанието и крачка към осъзнаване единството на света; упражняване на нестандартно виждане на обичайни неща; развитие на умения за работа в екип.

ПРЕДВАРИТЕЛНА ПОДГОТОВКА:

- Подреждане на стаите
- Закупуване на необходимите материали
- Отпечатване на материалите за работа и подреждане на кутиите за всеки екип
- Подготовка на почерпка
- Предварително обсъждане на сценария с всички ментори

МАТЕРИАЛИ И РЕКВИЗИТ:

- Листове за постери – по 1 лист за всеки екип
- Флумастри – по 1 комплект за всеки екип
- Ножици – по 1 брой за всеки екип
- Лепило – по 1 брой за всеки екип
- Листа за писане – по 10 листа за всеки екип
- Отпечатани картончета/баджове за разпределяне по екипи

- Отпечатани „Писма” на четирите сили
- Отпечатани текстове и флаш карти за всеки екип
- Кутии за реквизит - по 1 бр. за всеки екип
- По 1 подходящ предмет за всяка кутия
- Награди

Добре е менторите да имат телефони с интернет, тъй като в хода на работата могат да възникнат нужди за допълнителна информация или проверка.

ПРОТИЧАНЕ НА ЗАНЯТИЕТО

1. Въведение (~5 мин)

Учениците влизат в стая, която е подредена по различен от обичайния начин. Столовете са наредени в кръг в центъра на стаята, а масите формират 4 „острова” в четирите ъгла на стаята. На масите има 4 затворени кутии. В стаята, освен класния ръководител, има още 3 водещи - 1-2 възрастни (учители от училището или външни експерти) и 1-2 ученици от гимназиалния курс. Всички участници, деца и възрастни, сядат в кръга.

Водещ – класен ръководител (Вариант 1):

Днес ще имаме едно по-различно занимание от обичайните.

Няма да учим по учебник и да търсим верни отговори.

Ще пътуваме през четири сили, които са винаги около нас —

Словото, което свързва хората.

Времето, което ни учи да ценим всеки миг.

Природата, която ни дава живот.

И **Вселената**, която ни напомня колко безкраен е светът.

Ще търсим чудото в обикновеното и ще откриваме връзките между всички неща.

Заедно с нас днес ще бъдат моите помощници – след малко ще разберете кои са те и как ще ви помагат.

Готови ли сте да започнем това пътешествие?

(Вариант 2). Днес ще имаме необикновен час. Той няма да е по някой от учебните предмети от програмата. Днес заедно ще изследваме света по особен начин. Ще търсим как думите,

времето, природата и звездите са част от една и съща история. Ще се разделим на малки екипи и всеки екип ще получи тайна мисия. Моите помощници също ще бъдат с вас.

Ще откривате, ще създавате, ще споделяте.

А накрая — ще съберем всички открития в една обща картина. Готови ли сте да разберете какво крият тези кутии на масите?

2. Загриващи игри. (~10 мин)

Водещ: Преди да започнем пътешествието, ще ни трябва малко разгривка – физическа и умствена. Нека първо да раздвижим телата си с едно кратко упражнение.

„Покажи движение“. Всички стават от столовете и застават в кръг. По реда на кръга всеки участник трябва да покаже едно движение, което всички останали да повторят.

Водещ: Благодаря на всички! Сега да седнем и да раздвижим и умовете си.

„Дума за чудо“. По реда на кръга всеки участник казва по една дума която за него означава чудо: „За мен чудо е...“ един от менторите записва казаните думи на дъската или на постер в произволно разположение.

3. Разделяне на екипи. (~5 мин)

Водещ: Сега ще се разделим на екипи, всеки от които ще тръгне по собствен път на откривателството.

Водещият дава на децата да си изберат от еднакви малки картончета, на обратната страна на които са напечатани следните символи:

- *Перо (Екип Слово)*
- *Пясъчен часовник (Екип Време)*
- *Листо и камък (Екип Природа)*
- *Съзвездия (Екип Вселена)*

Водещ: Символът, който сте изтеглили, принадлежи на една от силите, които ще изследваме днес с помощта на моите приятели.

Менторите един по един показват своите знаци (същите като на картончетата) и казват кратко изречение:

- **Словото:** „Аз събирам тези, които обичат да изричат, да пишат, да създават нови светове от думи.“
- **Времето:** „Аз събирам тези, които усещат миналото и мечтаят за бъдещето.“
- **Природата:** „Аз събирам тези, които чуват как листата шепнат и как водата разказва истории.“
- **Вселената:** „Аз събирам тези, които гледат звездите и се питат какво има отвъд.“

Водещ: нека сега думите, звездите, листата и часовете се съберат. Намерете вашия ментор и застанете до него.

Учениците се преместват към „островите“ в четирите ъгъла на стаята, където са подготвени масите и материалите.

4. Работа по екипи.

С всеки екип ученици работи поне 1 ментор – учител, външен експерт, ученик от по-горните класове.

Кутия със задачи. Всеки екип получава кутия със задачи, която съдържа:

- Писмо от съответната Сила – Словото, Времето, Вселената, Природата - оформено като свитък (1 бр.)
- Текст за работа – текст от около 200 думи, който участниците в екипа прочитат на глас, като всеки чете по 2 изречения. Текстът съдържа интересни факти и термини, свързани със съответната тема. Задачата към текста за екипа е, всички заедно да изберат от текста 3 неща (факта), които според тях са най-учудващи и най-интересни, за да ги напишат на постера, който ще изготвят накрая. Кутията съдържа разпечатки на текста в количество за всеки участник.

- Флаш карти – картончета А5, на всяко от които има илюстрация, кратък текст и задача, свързани с темата. Флаш картите се отварят една по една от участниците, прочитат се на глас и всички заедно се опитват да отговарят на въпросите. Възможно е за времето, определено за работа с флаш картите, учениците да не успеят да отворят всичките – в този случай неотворените си остават в кутията. При изготвянето на постерите илюстрациите и текстовете от флаш картите могат да се използват – да се изрязват и залепват. Всяка кутия съдържа 6-7 различни флаш карти.
- Листа за писане – бели листа А4, 10 бр
- Лист за постер – един лист кадастрон или амбалажна хартия 70 x 100 см
- Комплект флумастри, ножица, лепило
- В кутията може да се сложат 1-2 цветни списания за изрязване
- В кутиите може да се постави и по 1 предмет, който участниците да се опитат да свържат с темата на кутията.

Протичане на работата по екипи

1. **Прочитане на Писмото от съответната Сила.** *Прочита се от Ментора на екипа*
2. **Работа с текст (5 мин).** *Екипът прочита текста, като всеки от учениците прочита по 2 изречения. Всички заедно избират от текста 3 неща (факта), които според тях са най-учудващи и най-интересни, за да ги напишат на постера.*
3. **Работа с флаш карти (20 минути).** *В кутията са поставени 6-7 флаш карти – отпечатани на картон текстове и визии. Всеки участник по ред взема горната карта, прочита я, и екипът заедно се опитва да отговори на въпросите.*
4. **Изработване на постер (10-15 минути).** *За 10-15 минути екипът трябва да изработи постер, с*

помощта на който да разкаже на другите отбори, какво е научил от изпълнените задачи.

5. Представяния на екипите – 20 минути. Всеки екип има 5 минути, за да представи пред всички какво е научил от работата с кутията, като използва постера за опора.

6. Заключение – 5 минути. В заключение менторите:

- благодарят на учениците за активното участие
- отбелязват най-интересните неща, които те са представили
- задават въпроси: Интересно ли беше това занимание? Научихте ли много нови неща? Искате ли да научите още много нови неща за словото, времето, природата, вселената? Забелязахте ли, колко време продължи заниманието? Искате ли да имаме още подобни занимания?

7. Награди

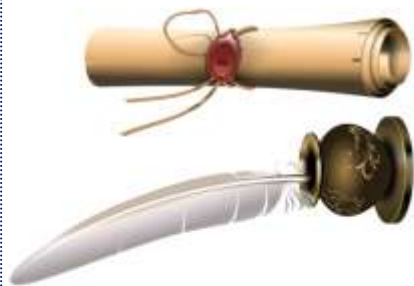
Добре е да има награда за класа – ние подарихме на трите класа по една книга тип енциклопедия. На пазара има богат избор от хубави издания, подходящи за такава награда.

8. Почерпка

Занятието завършва със споделена трапеза с неща, които са донесли децата.

***

На следващите страници е дадено съдържанието на всяка една от четирите кутии: „Слово”, „Време”, „Природа”, „Вселена”. В тренинга в 23 СУ не поставихме в кутиите предмети, защото сметнахме, че времето няма да е достатъчно, за да се изпълнят всички задачи. В демонстрация с учители поставихме в кутиите следните предмети: „Слово” – криптографски диск; „Време” – морска раковина; „Природа” – пластмасова капачка ; „Вселена” – голям зар.

Символите на четирите кутии

КУТИЯ „СЛОВО“

Писмо- свитък

Здравейте, приятели!

Аз съм Словото – онзи невидим приятел, който свързва хората.

С мен можете да кажете „Обичам“, „Благодаря“, „Прощавам“.

Понякога обаче ме употребяват небрежно – с грубост или грешки, и тогава се натъзвавам и се разболявам. За да съм живо и здраво, имам нужда от грижа, внимание и игра.

Помогнете ми да остана добро и пъстро.

Покажете колко съм красиво, когато ме изричате с любов.

Изпълнете задачите в кутията и подгответе презентация пред другите отбори.

Поздрав: Словото

Чудото на езика

Езикът се е родил още във времената на пещерните хора. Но в началото хората не са умеели да говорят. Те издавали различни звуци, викали, показвали с ръце. И веднъж някой е измислил нещо велико — да дава на нещата имена! Така постепенно са се появили думите за различните предмети, действия, чувства.

Учените, които изучават езиците (наричат се езиковеди), още се чудят кои са били първите думи. Някои мислят, че хората са подражавали на звуци от природата — като дъжд, гръм или животински гласове. Други вярват, че първите думи са били викове, свързани с най-силните чувства — страх, болка, радост, обич. А може би хората са започнали с имената на най-важните за тях неща — дом, огън, вода, мама.

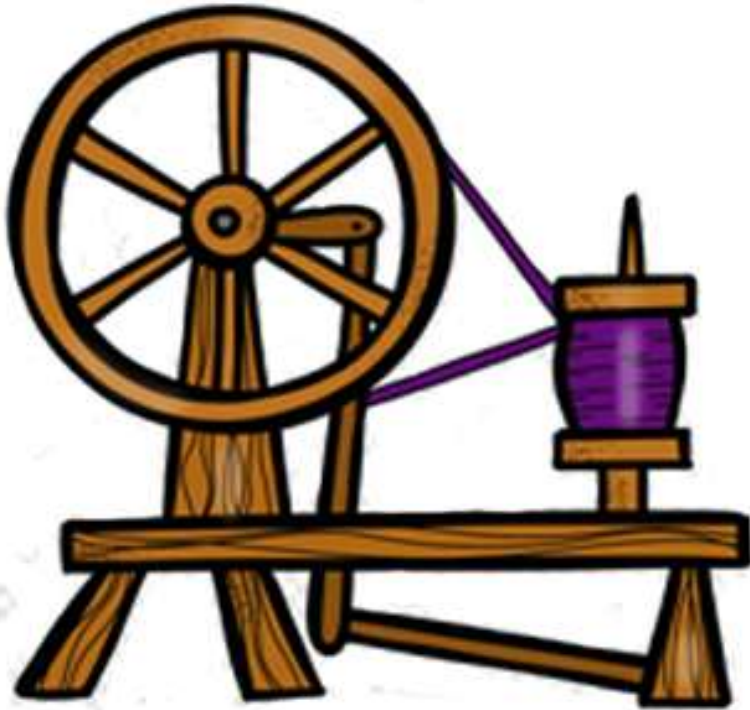
Днес на света се говорят над четири хиляди езика. Повечето от тях имат различни общи черти, макар че това не винаги си личи от пръв поглед. Затова учените смятат, че повечето езици са произлезли от един древен език. Но в света има и десетина езици, които са напълно различни от всички, така че е възможно езикът да е възникнал на различни места едновременно.

Едно е сигурно: езикът е направил живота на хората по-добър. С помощта на думите ние можем да мислим заедно, да си помагаме, да въвеждаме правила, да запазваме спомени, да създаваме нови идеи. Езикът е като вълшебен инструмент. Не е чудно, че и днес вярваме, че думите имат сила — да лекуват, да дават надежда, да сбъдват чудеса.

Задачи:

1. Прочетете текста на глас, като всеки от екипа прочита по 2 изречения.
2. Изберете от текста 3 неща (факта) за езика, които според вас са най-учудващи и най-интересни. Ще ги напишете на вашия постер.

Езиците се променят непрекъснато – точно както живите същества. Възникват нови думи, а някои стари спират да се употребяват.

Предложете думи от българския език, които не е знаел и не би могъл да разбере Иван Вазов? А можете ли да предложите български думи, които са използвали преди 100 години, а сега вече почти не се използват? Защо става така?

Голяма част от езиците по света са свързани помежду си – имат сходни и сродни думи. Учените още спорят, дали различните езици са произлезли от един общ език, или приликите между тях са резултат на взаимодействие между хората от различни култури.

Опитайте се да прочетете думите на картата. В кои езици думите за сняг най-много си приличат? Защо е така според вас?

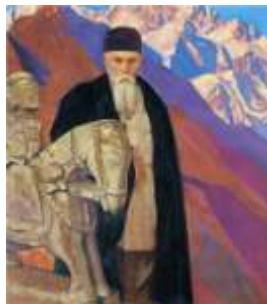
Човек, който използва много езици, се нарича полиглот. В световната история има много хора, владеели между 20 и 30 езика.

Например, българският учен и педагог д-р Петър Берон, който е живял през XIX в., е написал повече от 10000 страници на четири европейски езика: френски немски, английски; владеел е също гръцки, турски, румънски, италиански.

Защо да учим чужди езици, след като вече има автоматичен превод?

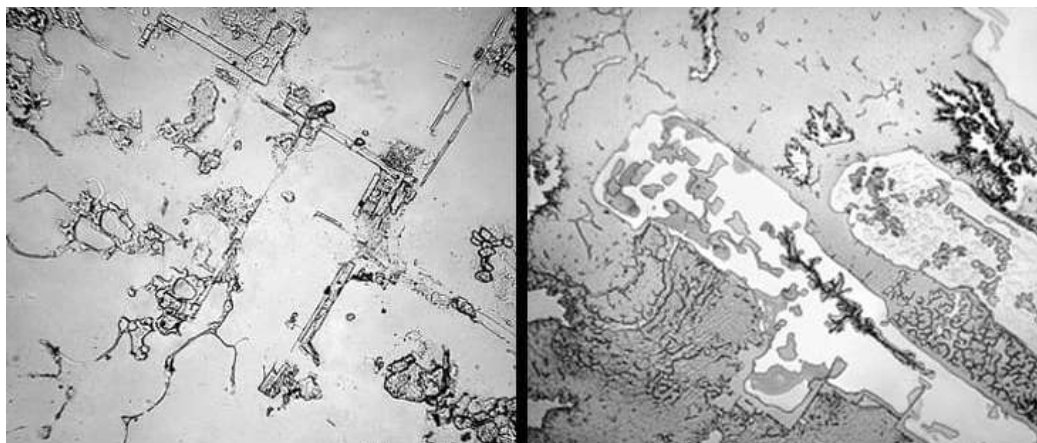
Хората на снимките по-долу също са били полиглоти; един от тях е знаел и български език. Знаете ли кои са, интересно ли ви е да научите?

Първата писменост е била с рисунки. Учените смятат, че първи са измислили писмаността шумерите – народ, живял преди повече от 5000 години. Най-старите текстове в света са записи на търговски сметки - списъци с продадени овце и зърно. От знака за глава на вол се е развила по-късно буквата А.

Историята на азбуката, с която пишем, и наричаме кирилица, е известна на всеки българин, а нейните създатели – Св.св. Кирил и Методий, се считат за небесни покровители на Европа. Смятате ли, че трябва да запазим и за в бъдеще тази азбука, или ще е по-добре да преминем на латиница, както повечето европейски държави?

Разликата между сълзи от мъка (отляво) и сълзи от радост (отдясно) гледани под микроскоп

Думите могат да лекуват, могат и да нараняват. С научни опити е доказано, че топлите, добри думи действат успокояващо и лечебно на човешкия организъм - успокояват пулса, намаляват стреса. А грубите думи могат да доведат до стрес, страх, депресия, агресия, в по-дългосрочен план – нарушения на съня и храненето и др.

Напишете на отделен лист най-хубавата дума, за която се сещате, по най-красивия начин, на който сте способни.

Модерна библиотека в Китай

Думите могат да променят света. Много от героите и световните лидери, от които се вдъхновяваме, са ни оставили свои речи и специлни изречения, които наричаме афоризми. Цялата световна литература – проза, поезия, драма – също е насочена към това, да променя света към по-добро.

Коя е най-хубавата книга, която сте прочели досега? Какво най-много ви харесва в нея?

Здравейте, приятели!

Аз съм Времето – онова невидимо чудо, което никой не може да спре. С мен всичко се ражда, расте и се променя. Аз превръщам малкото семенце в дърво, деня – в нощ, детето – във възрастен човек.

Понякога ми се струва, че хората не ме забелязват – бързат, губят ме, казват „нямам време“. А всъщност аз съм техният най-голям дар.

Обичам, когато ме използват за нещо добро – за мечти, за игра, за обич, за учене.

Не обичам, когато ме прахосват в кавги и скука.

Понякога летя, друг път пълзя, но винаги съм тук – около вас и във вас.

Нека днес заедно открием моите тайни.

Изпълнете задачите в кутията и подгответе презентация пред другите отбори.

Поздрав: Ваш приятел – Времето

Последната жива тракийска душа

В сърцето на България, в центъра на село Гранит (между Стара Загора и Чирпан), живее едно от най-древните същества в Европа – Гранитският дъб. Възрастта му е повече от 1680 години, той е най-старото широколистно дърво на континента. Животът му е започнал, когато Римската империя още съществувала, а българската държава на Балканския полуостров още не била създадена.

Видът на дървото е „Летен дъб“, стволът му е с обиколка над 7 метра, височината – над 23 метра, короната - повече от 20 метра в диаметър. През 1967 г. той е обявен за защитена забележителност. За съжаление, в последните 30 години дървото пострада от природни и човешки катаклизми, и част от него е изсъхнала. Но един от огромните му клони е жив и продължава всяка година да ражда жълъди.

През 1986 г. учителката от с.Гранит Станка Колева и нейните ученици засадиха близо до стария дъб фиданка, захваната от негов жълъд. Днес младото дърво е вече красив строен дъб, и последният жив клон на стария тракиец сочи към него. «Деца» на дъба са засадени по-късно и на други места в България.

Задачи:

1. Прочетете текста на глас, като всеки прочита по 2 изречения.
2. Изберете от текста 3 неща (факта) за Гранитския дъб, които според вас са най-учудващи и най-интересни. Ще ги напишете на вашия постер.

Беглик-Таш – каменният календар на времето

Недалеч от гр. Приморско, сред зелените хълмове на Странджа, в гората на резерват Ропотамо, се намира едно от най-загадъчните места в България – светилището Беглик-Таш. То е създадено в скалите преди повече от три хиляди години от древните траки и е служело като място за обреди, посветени на слънцето, плодородието и вечния кръговрат на живота.

Мястото е изключително интересно. Светилището представлява комплекс от множество камъни с различни размери - някои са високи няколко човешки ръста. Те образуват различни групи с ритуално предназначение: олтар, трон, брачно ложе, слънчев часовник, звездна карта, долмен, лабиринт. Някои камъни приличат на животни, други са разположени по специален начин спрямо Слънцето.

Много хора вярват, че Беглик-Таш е енергийно място, в което се усеща особена сила и покой. Стоиш ли сред камъните му по залез, ще почувстваш как миналото и настоящето се докосват, сякаш времето е спряло да си поеме дъх.

Задачи:

1. Прочетете текста на глас, като всеки прочита по 2 изречения.
2. Изберете от текста 3 неща (факта) за Беглик-Таш, които според вас са най-учудващи и най-интересни. Ще ги напишете на вашия постер.

Гранитският дъб в наши дни

Така изглежда Гранитският дъб в наши дни. Стволът му е кух, но жив – листата му всяка пролет отново разцъфват. Той е преживял войни, суши и бури, и все още пази спомена за много човешки поколения.

Кое е най-старото нещо, което си виждал с очите си – предмет, сграда? Колко е старо то? С каква история е свързано?

Гранитският дъб преди 100 години

Преди години Гранитският дъб бил сърцето на селото – под неговата сянка хората се събирали на празници, сватби и хора. Той бил място за радост, за срещи и песни. Така вековният дъб не само е свидетел на историята, но и част от нея.

Какво според теб си е мислел и усещал Дъбът в центъра на празненства?

Младият дъб - Наследникът

Днес до стария Гранитски дъб расте млад негов наследник – засаден от жълъд, взет от самото дърво. Той символизира продължението на живота и връзката между поколенията. Старият пази спомените, младият носи надеждата. Засаден е от ученици, а надписът на паметната плоча гласи: „Наследник скъп на Гранитския хилядолетен дъб”.

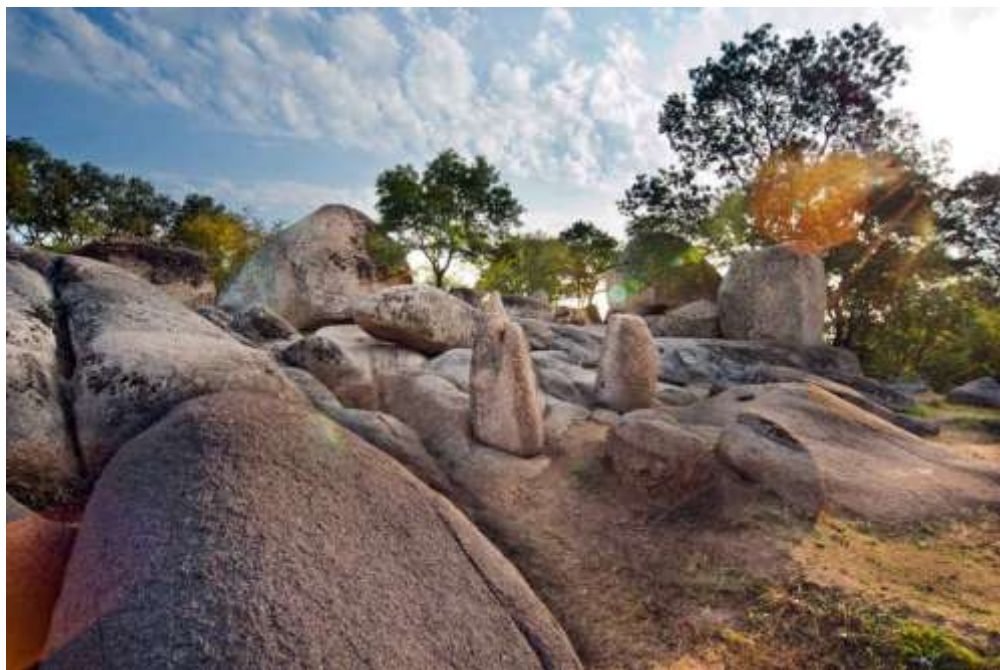
Има ли смисъл според вас да се събират и засаждат жълъди от Стария дъб? Искате ли да засадим и ние един негов потомък?

Беглик-Таш – снимка от делтаплан

Това е Беглик-Таш – древно тракийско светилище край Приморско, снимано от делтаплан. Изградено е от огромни каменни късове, подредени с изумителна точност. Учените смятат, че хората го използвали за наблюдение на слънцето и сезоните, за жертвоприношения и молитви към природните сили.

Какво според вас са питали хората жреците и какви отговори са очаквали?

Беглик-Таш отблизо

Отблизо скалите на Беглик-Таш изглеждат като оживели. В тях има вдълбани улеи, стъпала и знаци. Някои камъни приличат на костенурки, други – на перки на акули или делфини, над долмена се е разположила змия, до „входа” вдясно се е излегал дракон.

Смята се, че това място е било светилище на богинята-майка – символ на живота и природата.

Защо според вас древните траки са уподобили камъните на тези животни?

Гледка от Меден рид

Беглик-Таш е само един от елементите на тракийската култура по нашите земи. От него тясна пътечка води към закътания залив Св. Илия - тракийско тайно пристанище. На планинския Меден рид, успореден на брега, има едно изключително място, от което се разкрива гледка към морето и о.Св. Анастасия, който прилича на акостиращ кораб. Това място свързва небето, земята и морето. Когато древните хора заставали тук, те чувствали, че са част от нещо по-голямо и вечно – времето на света.

Какво според вас са чувствали и мислели древните траки, гледайки този простор?

КУТИЯ „ПРИРОДА”

Писмо - свитък

Здравейте, приятели!

**Аз съм Природата – домът на всички.
В мен живеят реките и ветровете,
дърветата и птиците, пчелите и
светлината. Аз ви давам въздух, вода,
храна и красота.**

**Понякога ме забравят, хвърлят
боклуци, секат дърветата ми, нараняват
животните. Тогава ми боли – и ставам
тъжна, без дъх.**

**Но когато се усмихвате на слънцето,
когато посадите дръвче или просто сте
добри към някое живо същество – аз се
съживявам.**

**Чувам ви, когато ми благодарите.
Чувам ви, когато пазите.**

**Изпълнете задачите в кутията и
подгответе презентация пред другите
отбори.**

Поздрав: Ваша приятелка – Природата

Живата мрежа на живота

Преди хората да измислят думи, машини и градове, вече е съществувала Природата – велика, мъдра и търпелива. Тя е родила всичко живо – тревата и дърветата, птиците и животните, моретата и облаците, дори и самите нас. Днес на Земята живеят повече от осем милиона различни вида растения и животни, но всеки ден някои от тях изчезват завинаги – повече от един милион вида вече са застрашени от изчезване.

В Природата всичко е свързано: реката храни гората, гората пази въздуха, въздухът носи живота. Когато хората изсичат прекалено много дървета, горят гори или замърсяват реките, това

равновесие се нарушава. Всеки отпадък, който изхвърлим, остава дълго – пластмасовата бутилка се разгражда над 400 години, а найлоновата торбичка – около 20. Дори едно хвърлено парче боклук може да нарани животно или да стигне до морето.

Климатът на Земята също се променя – през последните сто години температурата на планетата се е повишила с повече от един градус. Това може да изглежда малко, но причинява суши, бури и топене на ледовете.

И все пак, Природата знае как да се възстановява. Нужно е само да ѝ помогнем – като засадим дърво, като събираме отпадъците си, като се отнасяме с грижа към всяко живо същество. Да обичаш Природата означава да разбираш, че си част от нея – и че с всяко свое действие можеш да ѝ върнеш дъха.

Задача към текста:

1. Прочетете текста на глас, като всеки от екипа прочита по 2 изречения.
2. Изберете от текста 3 неща (факта) за природата, които според вас са най-учудващи и най-интересни. Ще ги напишете на вашия постер.

Това е най-голямата в света структура, създадена от живи организми, толкова голяма, че се вижда от Космоса. За да остане жив и красив, този феномен има нужда от нашата грижа – да пазим моретата чисти и топлината умерена.

Знаете ли какво е това и къде се намира? Има ли в България нещо подобно? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим голямата снимка?

То озарява небето с танцуващи светлини, които преливат в зелено, лилаво и златно, сякаш самото небе диша. Това явление се ражда от срещата на т.нар. „слънчев вятър” (заредени частици) със земната атмосфера – космическа магия, видима само на най-северните и най-южните места на света. Тази красота също е уязвима на замърсяването на въздуха и изкуствените светлини.

Знаете ли какво е това и къде може да се види? Има ли в България нещо подобно? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим снимката?

Това е огромна кристална планина от лед, откъсната от леден шелф и поела по дългото си пътешествие в океана. Само малка част от нея се вижда над водата, а останалото се крие в дълбините като тайна. Когато климатът се затопля, тези ледени великани се топят все по-бързо – и това е предупреждение, което идва направо от сърцето на планетата.

Знаете ли какво е това и къде може да се види?
Как България е свързана с този феномен?
Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим снимката?

Дълбоко под земята се крие свят от лед, камък и тишина, където времето сякаш е спряло. Сталактити и сталагмити растат бавно като кристални цветя, създадени от водата и студа. Хората идват да се възхитят на това чудо, но всяко докосване и всяка светлина оставят следи, които могат да го наранят.

Знаете ли какво е това и къде се намира? Има ли в България нещо подобно? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим снимката?

Това са едни от най-високите и най-стари дървета на Земята – някои живеят повече от три хиляди години и достигат над 90 метра височина. В кората им има естествена защита срещу пожар, а стволите им съхраняват огромни количества въглерод. Днес обаче климатичните промени и човешката намеса застрашават техните гори и оцеляването им.

Знаете ли какво е това и къде се намира? Има ли в България нещо подобно? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим голямата снимка?

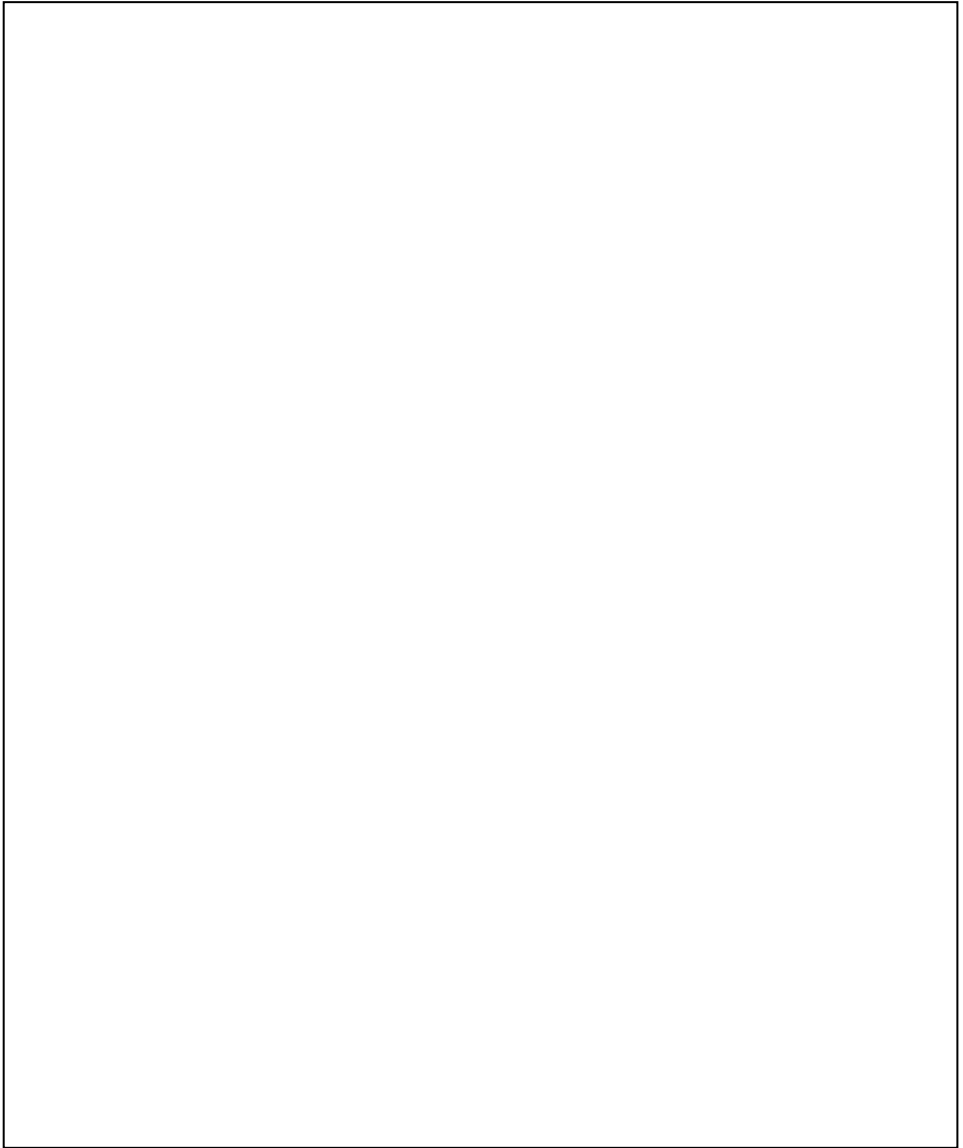
Тази съвършена планина се издига високо над облаците като свещено място на тишина и сила. В недрата ѝ спи огън, напомнящ, че Земята е жива и диша. Хората в страната, където се намира, я почитат от векове като дом на божества, и вярват че изкачването ѝ носи успех и просветление.

Знаете ли какво е това и къде се намира? Има ли в България нещо подобно? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим снимката?

Това рядко планинско животно се движи безшумно по снеговете на Азия и е почти невидимо в своята естествена среда. Малките му се раждат беззащитни и напълно зависими от майката, която ги пази в скални укрития. Заради браконьерството и изчезването на местообитанията му този вид е застрашен, но благодарение на усилията на хората броят му постепенно започва да се възстановява.

Знаете ли какво е това животно и къде живее? Има ли в България подобни животни? Какви чувства буди у вас? Как да озаглавим снимката? Как можем да помагаме за спасяването на застрашените видове?

**Кои са НАЙ-КРАСИВИТЕ места в
България, които си заслужава да посетим
заедно?**

Писмо-свитък

Здравейте, приятели!

Аз съм Вселената – безкрайният дом на звездите, планетите, галактиките и всичко, което някога сте си представяли. С мен всичко се движи – планетите кръжат, кометите летят, времето тече, а светлината пътува милиони километри, за да достигне очите ви. Аз пазя тайните на миналото и възможностите на бъдещето.

Обичам, когато ме изследвате, когато се учите да разбирате законите ми, когато се чудите на красотата ми.

Не обичам, когато хората ме пренебрегват, мислят ме за празно пространство, или че за мен няма значение какво правят на Земята.

Нека днес заедно се опитаме да усетим величието ми, да се удивим на мащаба ми и да се научим да гледаме на света и на себе си с любопитство и уважение.

Изпълнете задачите в кутията и подгответе презентация пред другите отбори.

Поздрав: Ваша приятелка – Вселената

Вселената – нашият безкраен дом

Вселена е всичко, което съществува – звездите, планетите, галактиките, газовете, прахът и дори времето. Галактики се наричат звездни групи от милиарди звезди. Нашата Слънчевата система се намира в галактиката Млечен път.

Във Вселената има много странни и необясними явления – черни дупки, супернови, комети. Една черна дупка може да „погълща“ материя с такава сила, че дори светлината не може да избяга. Супернови се наричат избухващи звезди, които за кратко светят по-силно от цяла галактика. Кометите пък са космически „пътешественици“, които идват от дълбините на Космоса.

Хората отдавна се опитват да разберат как е устроена Вселената. В древността те вярвали, че между звездите живеят боговете, затова създали много митове и легенди за небето. Като откривали планетите от Слънчевата система, учените дълго време мислели, че те се въртят около Земята, както и Слънцето. По-късно разбрали, че Земята и планетите обикалят около Слънцето. През XX век започнали истинските космически изследвания и пътувания на хората в Космоса, които дали много отговори, но поставили и нови въпроси.

Вселената ни учи на любопитство и търпение. Колкото повече я изучаваме, толкова повече разбираме колко е огромна, сложна и красива. Тя ни напомня, че Земята е малка, но уникална част от нещо безкрайно.

Задача към текста:

1. Прочетете текста на глас, като всеки от екипа прочита по 2 изречения.
2. Изберете от текста 3 неща (факта) за природата, които според вас са най-учудващи и най-интересни. Ще ги напишете на вашия постер.

Снимка на Земята от космоса, направена от Вояджър

На 14.02.1990 година космическата сонда “Вояджър-1” получава от Земята нареждане да заснеме планетите от Слънчевата система. Тогава, 12 години след старта, сондата е изминала около 6 милиарда километра. Апаратурата на борда прави 60 кадъра. На една от снимките се вижда нашата планета, която от тази дистанция изглежда като бледа синя пращинка. Тази снимка вдъхновява големия американски астроном Карл Сейгън да напише книгата “Бледа синя точка” – една от най-хубавите популярни книги за Космоса.

Какво бихте разказали на представители на друга цивилизация за Земята?

Космическият кораб Вояджер, който никога няма да се върне на Земята, а ще навлезе в дълбокия космос, носи на борда си златен диск, пълен със звуци, музика и послания от Земята, за да може при среща с извънземни цивилизации те да разберат кои сме ние.

Знаете ли какво има на диска? Какво бихте предложили да се включи?

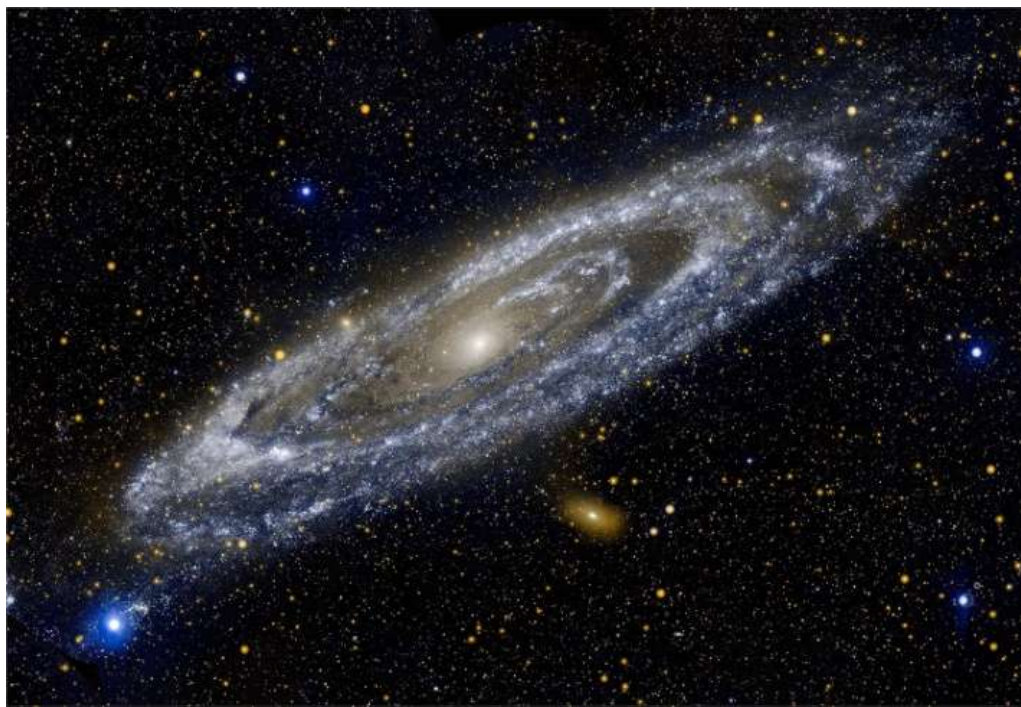
Млечният път (нощна фотография от земята).

Млечният път е галактиката, в която се намира Слънчевата система. Той е спирална галактика с лещовидна форма. За земния наблюдател звездите от видимата равнина на Млечния път се сливат в светла ивица на небето, приличаща на разлято мляко, откъдето идва и името (измислено от древните гърци).

Така би
трябвало да
изглежда
нашата
Галактика
ОТВЪН

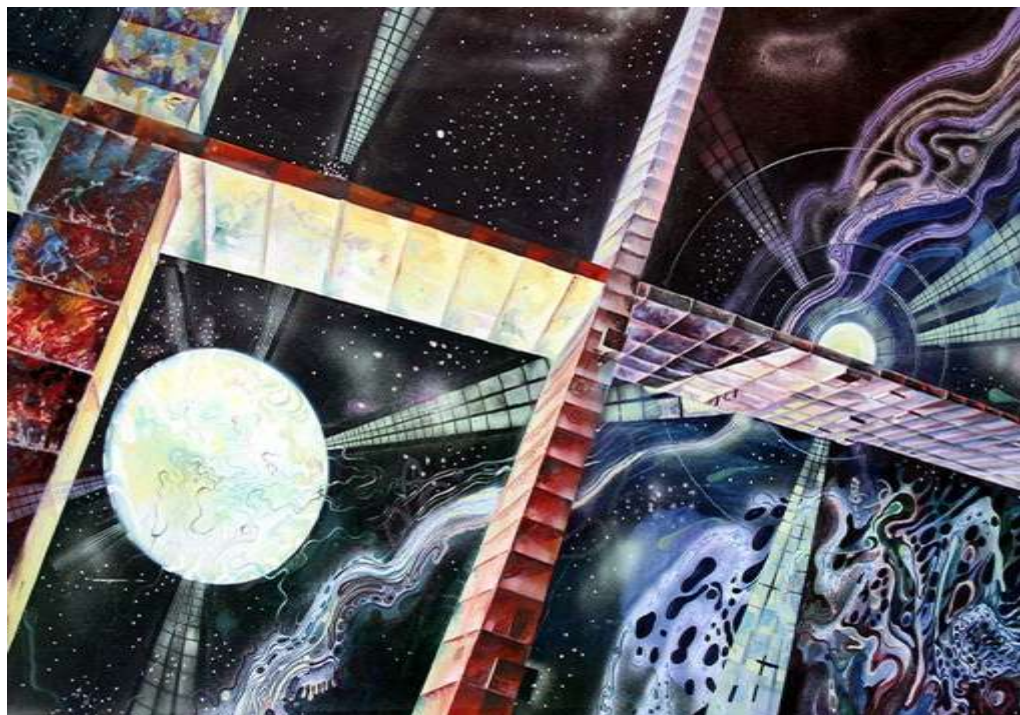
Напишете
на постера
нашия
звезден
адрес

Галактика Андромеда

Галактика е гравитационно свързана система от звезди, междузвезден газ и прах, плазма, а също и невидима тъмна материя. Всички обекти в състава на галактиката участват в движението около общия център на масата. В състава на галактиките влизат и различни видове звездни купове и мъглявини, като повечето от звездите в галактиките са част от система от две или повече звезди.

Къде можем да отидем заедно, за да ни разкажат повече за звездите и галактиките, да гледаме през истински телескоп?

Стефан Лефтеров е български художник, който е рисувал картини с космически пейзажи и фантастични светове още преди хората да стъпят на Луната. Той е вярвал, че изкуството може да помага на човека да мечтае, да открива нови хоризонти и да си представя бъдещето. В неговите творби има далечни планети, непознати градове и сияйни небеса – картини, които ни напомнят, че пътят към звездите започва с въображението.

Какъв е светът, който е изобразил художникът?
Харесва ли ви? Прилича ли на нашия свят?

Филмът „Аватар“ на режисьора Джеймс Камерън ни отвежда на далечната планета Пандора – свят, пълен с удивителни същества и природа, която сияе и диша заедно с живота около нея. Местните жители живеят в мир и съгласие с всичко живо и вярват, че всяко същество има своя душа и място във вселената. Историята ни напомня, че и на Земята всичко е свързано – хората, животните, растенията – и че от нас зависи този кръговрат да остане жив и красив.

Във филма хората от Пандора често казват „виждам те“, което означава „разбирам те и те уважавам“. В какви ситуации би било добре да си казваме нещо подобно тук, на Земята?

Идеи за работа за училищна адаптация с ученици от 1-ви клас

Преходът от детската градина към училището е едно от най-значимите събития в живота на всяко дете. То навлиза в нова социална и познавателна среда, в която правилата, очакванията и темпото на работа са различни от досегашните. Първокласникът трябва да се научи да бъде ученик – да спазва ред, да се концентрира по-дълго, да работи в група и да се справя с предизвикателства, които изискват постоянство и усилие.

Адаптацията към училище зависи от редица фактори – емоционалната зрялост, нивото на познавателно развитие, уменията за самостоятелност и способността да се общува и сътрудничи. Много важно значение имат и подкрепата на семейството, и атмосферата в класа – спокойна, приемна и насърчаваща.

Ролята на учителя в този период е ключова: той е първият посредник между детето и училищната култура. Топлото отношение, ясните граници и внимателното насочване изграждат доверие и сигурност. А когато родителите и учителите действат в партньорство, преходът протича по-леко и естествено.

Въпросникът за училищна готовност на Павлина Мирчева, който следва, може да послужи като ориентир за педагозите и родителите при преценката доколко детето е подготвено за новата роля на ученик.

Проверка за училищна готовност на детето
Автор: Павлина Мирчева, педагог

1. Социална готовност

Лична идентичност и семейна среда

- Как се казваш? На колко години си?
- Къде живееш? Как идваш до детската градина?
- Как се казват твоите родители? Знаеш ли какво работят?
- Имаш ли брат или сестра? На колко години са?

Приятелства и отношения с другите

- Имаш ли приятели? Защо точно тези деца са ти приятели?
- Какво означава да си добър човек? Ти добър човек ли си?
- Какво означава да помагаш на някого? На кого обичаш да помагаш?
- Обичаш ли да ходиш на гости? Как се държим, когато сме на гости или на непознато място?

Емоционална осъзнатост и морални представи

- Какво означава думата „грижа“?
- Имаш ли домашен любимец? Как се грижиш за него?
- Ще ти кажа няколко думи и ти ще повториш само „вълшебните“: Махай се! Моля те! Благодаря! Гаден си! Не си ми приятел! Извинявай! Няма да играя с теб! Лош си! Радвам се да бъдем заедно!

Ориентация в социалната и училищната среда

- Опиши ми как човек трябва правилно да се движи по улицата.
- Знаеш ли какво е училище? Какво се прави там?
- Какво обичаш да правиш, когато си въкъщи?
- Разкажи ми нещо хубаво и красиво.

2. Психологическа готовност

Тази част от въпросника дава възможност да се оцени психологическата готовност на детето в няколко ключови аспекта: внимание, памет, мислене, реч, въображение, координация и ориентация в пространството. Включени са както вербални задачи (въпроси, повторения), така и практически дейности (рисуване, подреждане, работа с форми).

Наблюдателност и речева активност

- Назови предметите, които виждаш в стаята, и кажи за какво служат.
- Слънцето е жълто, а небето е...? Кокичето е бяло, а тревата е...? Котката мяука, а кучето...?

Разпознаване на форми и цветове

- Посочи в стаята кръгчета, триъгълници и квадрати.
- Подреди от тези цветни фигури картина или предмет по твой избор.

Внимание и памет

- Повтори думите в същия ред:
  - Шише, стол, слънце, дете, облак.
  - Къща, ютия, огън, кон, море.
- Ще ти покажа няколко картинки. Запомни ги и после ги открий сред други.

Пространствена ориентация и координация

- Сега ще ти дам един лист, на който ще нарисуваш това, което ти казвам. Нарисувай в средата къща, горе вляво – слънце, долу вдясно – дърво, горе посредата – облаци, долу в средата – трева. После нарисуй себе си, където пожелаеш.
- Сега затвори очи. С лявата ръка докосни челото си, с дясната – дясното ухо. Покажи в огледалото кое е ляво и кое дясно, после се обърни с гръб и го направи отново.

Въображение и емоционална реакция

- Сега ще чуеш хубава музика (*кратък откъс от „Годишните времена“ на Вивалди*). Нарисувай какво си представяш, докато я слушаш.
- Какъв цвят ще използваш, за да нарисуваш: куче, папагал, мама, зимно небе, пролетен дъжд, есенни цветя, лятно слънце?

Обобщаване и мисловни връзки

- Изброй предмети, с които се обличаме – как можем да ги наречем с една дума?
- Ябълки, круши, дини, портокали са...? Зелe, картофи, моркови, чушки са...? Изброй няколко растения, които познаваш.
- Какво правиш, когато ти е студено? А когато ти е топло?

Тактилно възприятие и мислене

- Затвори очи. Ще ти дам един предмет – познай какъв е и за какво служи.
- Подреди клечките така, както съм ги наредила аз.
- Какво си представяш, когато чуеш думата „движение“? Нарисувай.

3. Интелектуално-познавателна готовност

- Разгледай тази картинка. Разкажи ми какво виждаш – какво се случва, кои са героите, как се казва твоята история?
  - Направи изречение с думите: *ходя, играя, тичам, обичам*.
  - Произнеси звуковете: *а – ъ, е – и, о – у*. Измисли пет думи със звуковете З и С.
  - Ще ти покажа илюстрация от приказка. Познаваш ли я? Какво става нататък?
  - Представи си, че от небето падат бонбони! Каква приказка можеш да измислиш за това?
  - Посочи и преброй четири еднакви предмета в стаята.
  - Реши тези задачи:
- $2 + 8 = ?$ $10 - 3 = ?$
 $5 + 4 = ?$ $8 - 5 = ?$

- Кои геометрични фигури познаваш? Как изглеждат – имат ли ъгли, страни?
- Изброй няколко животни, които познаваш. Кои от тях са домашни, и кои – диви?
- Знаеш ли кои птици отлитат на юг и кои остават през зимата?
- Изрежи нещо от тази цветна хартия - каквото пожелаеш. Разкажи ми какво е.
- Направи от тези Лего парченца нещо, което ти харесва. Разкажи ми какво е.

Идеи за адаптационни занимания с първокласниците в първите учебни дни

Първият учебен ден има силен символен и емоционален заряд за първокласниците, който задава тона и очакванията за училището като цяло. Затова е добре той да балансира между празничността и реалността на учебния процес. След това настъпва адаптационен период от около 10–15 учебни дни, през който учениците постепенно се опознават помежду си и с учителя, изграждат чувство за принадлежност към класа и привикват към училищните правила и ритъм на работа.

- **Първият ден – тържествен и ориентиращ.** Той е „входът“ към новия свят. Добре е да има ритуалност, емоция, вълнение — но и ясна структура: запознаване с класната стая, учебните материали, правилата, мястото на всеки. Така децата усещат, че това е специално, но и сигурно пространство, в което има ред и предвидимост.
- **Стабилност + топлина.** Най-важното е децата да почувстват, че училището е едновременно *предсказуемо* и *приятелско*. Ако първият ден е прекалено „различен“ (само игри, балони, песни), а вторият внезапно строг и учебен, преходът може да се окаже рязък и объркващ.
- **Адаптационните елементи – естествена част от първите седмици.** Специалните игри, упражнения за сплотяване и доверие е да се разпределят във времето,

така че в първите седмици всеки ден да има елемент на адаптация - игра, рисунка, разговор, ритуал за споделяне. Достатъчни са 10–15 минути сутрин или след часовете. Тези малки моменти действат като „вентили“ за напрежението и помагат на децата да свържат училището с позитивно преживяване.

- **Тренингът за адаптация – не еднократен, а процес.** След „въвеждащите седмици“ е добре заниманията, насочени към сплотяване и споделяне, да продължат, макар и с по-рядък ритъм – например в началото и в края на седмицата. С развитието на взаимоотношенията между децата и успоредно с тяхното израстване, съдържанието на тези срещи трябва постепенно да се променя – от прости игрови дейности към по-задълбочени занимания, като обсъждане на реални житейски ситуации и ценности, вземане на решения, съвместни творчески проекти и инициативи с общностен или общественополезен характер. Така децата не само укрепват връзките помежду си, но и изграждат емпатия, чувство за отговорност и принадлежност към своя клас и училищна общност.

Посрещане на първокласниците в най-разпространените алтернативни педагогически системи: Валдорфска система, система Монтесори, система Реджо Емилия

И трите педагогически системи имат дълбоки традиции в това как се посрещат най-малките ученици. Подходите са различни като философия, но при всички първият учебен ден не е просто формалност, а ритуал за въвеждане в общността, в ритъма и в света на училището.

***

Валдорфска система. Валдорфската педагогика разглежда детството като време на ритъм, въображение и цялостно

развитие. Училищната среда е топла, естетична и подредена така, че да подхранва чувството за сигурност и удивление. Учителят е водеща фигура, която въвежда децата в ученето чрез ритуали, приказност и преживяване, а не чрез формални инструкции.

Първият учебен ден: празничен преход и „посвещение“. Във Валдорфската система първият учебен ден е силно ритуализиран и тържествен. Правилата се въвеждат чрез ритъм и подражание, често чрез приказна форма или образ. Учителят е авторитетен и същевременно топъл и доброжелателен водач.

Основна идея. Преходът към 1. клас е символен момент, в който детето „прекрачва прага“ към нов етап. Церемонията е тиха, тържествена, изпълнена с красота, ритъм и уважение към детето. Училището е място на красота, топлина и духовен ритъм.

Основни елементи:

- **Празнична атмосфера.** Учителят и родителите украсяват пространството с естествени материали – цветя, ленени покривки, свещи (в безопасна форма), сезонни символи.
- **„Преминаване през дъгата“.** В много Валдорфски училища има ритуал, в който първокласниците минават под символична дъга (тъкан, лента, арка), придружени от музика или песен. Това символизира прехода към нов свят – света на ученичеството.
- **Запознаване с класния учител.** Учителят поздравява всяко дете лично, по име, често с жест (лек поклон, ръкостискане), и му подава малък подарък – често пчелен восък за моделиране, цвете или камъче.
- **Разказ или приказка.** Първият учебен ден винаги включва кратък приказан образ, който задава вътрешна тоналност за годината. Например: история за пътешествие, за животни, за сезоните.

- Ритуал „първа буква“ или „първа песен“. Учителят въвежда ритъма на бъдещите дни чрез песен, кратко стихче или форма за движение (евритмия).
- **Запознаването между децата** става чрез общите ритуали, песни, кръг, движение. Учителят подпомага запознаването, като се обръща към всяко дете по име.

Какво няма във Валдорф?

- Няма тестове, инструкции или правила в първия ден.
- Няма излишен шум и суетене; акцентът е на *спокойствието* и *дълбоката връзка учител–дете*.

***

Система Монтесори. В педагогиката на Монтесори първият учебен ден е замислен така, че да въведе детето плавно и спокойно в средата, без излишна сензация, но с много уважение към личността, ритъма и независимостта му. Денят е *спокоен, подреден и практичен*, с фокус върху адаптация към средата чрез самостоятелност и наблюдение.

Основни елементи:

- **Спокойна, подготвена среда.** Учителят осигурява тиха, приветлива атмосфера с подредени материали. Няма хаос, балони, шум или претрупаност. Първият ден е близък до реалния ежедневен ритъм – децата започват да изследват средата почти веднага. **Идеята:** „Средата учи“. Ако детето се почувства сигурно и ориентирано в пространството, то по-лесно ще се ангажира.
- **Индивидуално посрещане.** Учителят посреща всяко дете по име на вратата — с очен контакт, топла усмивка и кратък поздрав. Няма групово натрупване или претоварване със стимули. **Посланието:** „Ти си видян. Добре дошъл. Тук си важен.“
- **Представяне на правилата чрез демонстрация, не чрез говорене.** В модела Монтесори на първия ден почти няма

дълги обяснения. Правилата се „показват“, а не „разказват“. Например:

- Как влизаме в клас? Учителят го демонстрира.
- Как използваме материал и го връщаме на място? Учителят го показва тихо и ритмично.
- Как молим за помощ? Демонстрация в реална ситуация.

Идеята: Децата следват пример, не указания.

- **Първите уроци са „уроци за живота“.** Още в първия ден се правят т.нар. уроци по практическа житейска дейност:
  - Как носим стол
  - Как постиламе малка подложка за работа
  - Как изчакваме ред
  - Как говорим тихо
  - Как се придвижваме без да пречим на другитеТези микроумения са основата на учебната култура.
- **Свободно време за ориентация.** Вместо да се правят игри за опознаване (както е прието в други модели), в модела Монтесори се оставя време за индивидуална адаптация:
  - Детето оглежда рафтове
  - Избира някой прост материал
  - Пробва нещо познато като наливане, прехвърляне, сортиране

Това му дава увереност и усещане за контрол.

- **Няма фронтални „представяния“.** В модела Монтесори не се изисква от децата да говорят пред групата още първия ден. Представянето се случва естествено, когато детето почувства сигурност. Запознаването е индиректно, чрез работа в средата.
- **Нежен ритъм, предвидимост и тишина.** Денят преминава в спокоен ритъм – *работа, подреждане, кратка групова среща, раздвижване, отново работа*. Целта е да се създаде сигурност: „Тук всичко е ясно, спокойно и подредено. Мога да се справя.“
- **Учителят наблюдава много, говори малко.** Още от първия ден учителят стои близо до децата, но не ги води постоянно. Наблюдава:
  - Как се чувстват

- Къде се насочват
- От какво имат нужда

И прави микро-вмешателства само когато е необходимо.

- **Родителите оставят детето бързо и уверено.** Монтесори педагогиката учи, че раздялата трябва да е кратка, спокойна, с позитивно послание. Учителят може да даде кратко указание на родителите:
  - да не удължават сбогуването
  - да дадат ясен, кратък ритуал
  - да не показват тревога пред детето
- **Няма тестове, тържества, сценарии.** Първият ден не е спектакъл. Той е първата стъпка към автономия.

***

Система Реджо Емилия. Подходът Реджо Емилия поставя детето в центъра като активен изследовател и създател на смисъл. Средата е третият учител – внимателно подготвена, отворена за избор и съвместно откриване. Учителите наблюдават, документират и подкрепят любопитството, а началото на учебната година е плавен процес на свързване, опознаване и изграждане на общност.

Първият учебен ден: „влизване в общност на откриватели“. Ученикът не се „посвещава“, а се поканва да стане съучастник в проектното, творческо и социално учене. Силно се акцентира върху слушането, наблюдението и връзката.

Основни елементи:

- **„Мека адаптация“ (inserimento).** Преходът е постепенен, не е еднодневен. Понякога родителите присъстват през част от първия ден, за да подкрепят детето.
- **Средата „като трети учител“.** Първият учебен ден е посветен на разглеждане на средата – ателиета, кътове за творчество, материали за конструиране, естествени материали, светлинни маси. Децата изследват, а учителят наблюдава.

- **„Ритуал на посрещането“.** Учителят поздравява всяко дете по име, на нивото на неговата височина, често с въпрос:
  - „Какво искаш да откриеш днес?“
  - „Какво те интересува?“
- **Мини-проекти.** Дори в първия ден може да започне малък общ проект – например:
  - да създадат обща рисунка;
  - да построят нещо от природни материали;
  - да направят обща „карта“ на класната стая.
- **Правилата се откриват чрез диалог и наблюдение.** Учителят разговаря с децата: „Какво ще ни помогне да работим добре заедно?“ Децата участват в създаването на правилата.
- **Учителят е партньор и съ-изследовател.** Той активно наблюдава, задава въпроси, приканва към действие.
- Процесът на опознаване става **чрез работа по мини-проекти**, изследвания, разговори. Учителят стимулира децата да се обръщат един към друг, да работят заедно.
- **Документиране.** Учителят прави снимки, записки, скици – не за контрол, а за разбиране на интересите на децата. Понякога първият ден завършва с малко табло, показващо „ето как започнахме“.
- **Какво няма в Реджо Емилия?**
  - Няма готови правила – те се създават заедно с учениците;
  - Няма формализирани ритуали;
  - Няма „тестове“ или систематични инструкции.

**В разработката на материали за Наръчника
взеха участие:**

Светлана Нанчева - сдружение „Професионален форум за образованието”

Юрий Анджекарски - сдружение „Професионален форум за образованието”

Юлия Юриева - фондация „Сийд”

Марио Величков - школа „Акитаметам”

Елица Костова – „ЕдуКомпас”

**Павлина Мирчева –педагог, учител на педагози и родители
Грациела Щерева – педагог, учител на ученици в областта на
социално-емоционални умения**

Екип педагози от ПГВТ „А.С.Попов”:

**Димитър Еникиев, Илина Петрова, Мария Караколена, Надя
Филева, Татяна Ханьмова**

Екип педагози от 23 СУ „Ф.Жолио-Кюри”:

**Анет Маринова, Радослав Йорданов, Светла Кацарова, Силвия
Русинова
ChatGPT**

Използвани са снимки на:

**Юрий Анджекарски, Светлана Нанчева, Ефрем Ефремов,
Елица Костова**

Свободни изображения от Интернет

AI генерирани изображения

Ноември 2025 г

София

Проект "Добре дошли в училищната общност" се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2025 от сдружение "Професионален форум за образованието" в партньорство със ОКИ „Средец”, ПГВТ „А.С.Попов” и 23 СУ „Ф.Жолио-Кюри”